



Valtiovarainministeriö

valtiovarainministerio@vm.fi

lausuntopyyntö 4.2.2014 / VM064:01/2012

Lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa valtionosuusuudistuksesta seuraavista asiakokonaisuuksista, joista Asikkalan kunnan lausunto on kysymysten alla:

1. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus

- On hyvä, että esityksessä syntyy kannuste lisätä verotettavaa tuloa myös taseusrajan alapuolella olevien kuntien keskuudessa. Taseusraja 100 % ja taseuslisä 80 % ovat kannustavia ja oikeudenmukaisia.
- Taseusvähennyksen tiputtaminen hyödyttää eniten verotuloja saavia kuntia. Taseusvähennystä tulisi korottaa ja porrastaa progressiivisesti kunnan tulotason mukaan. Tämä pienentäisi veroaste-eroja kuntien välillä.
- Tulojen taseuksen 700 miljoonaa olisi kuntien yhtenevien lakisääteisten tehtävien perusteella syytä säilyttää kustannusten taseuksessa euroa/as.

2. Laskennallisiin kustannuksiin sisältyvät erät

- Ikärakenteessa lapsien ja nuorten saama valtionosuus ylikorostuu esityksessä suhteessa ikäihmisiin. Esityksessä kouluikäisestä saa enemmän kuin 75 - 84 -vuotiaasta. Tämä synnyttää epäoikeudenmukaisen tilanteen nuorekkaan ja vanhusvoittoisen väestörakenteen välillä. Monet vanhuspalvelut liittyvät ikään eivätkä sairastavuuteen. Kunnat, joissa vanhusväestöllä on vähän kansansairauksia saavat vähemmän valtionosuuksia kuin todelliset kulut kotihoidossa ja palveluasumisessa aiheuttavat. Sairastavuuden painoarvoa suhteessa ikärakenteeseen ei tule ylikorostaa, jotta terveyden edistämisen kannusteet säilyvät. Lapsiin ja nuoriin kohdistettava korotus ja vastaavasti ikäihmisiin kohdistuva vähennys olisi puolitettava.
- Kaksikielisyyden perusteella maksettavasta valtionosuudesta tulisi luopua kokonaisuudessaan. Suomi on vuosisataisen historiansa pohjalta kaksikielinen maa, jonka periaatteisiin kuuluu kotimaisten kielten opetus kouluissa ja virkamiesruotsin suorittaminen opinnoissa. Täten kaksikielisyydestä ei voida katsoa syntyvän sellaista lisäkustannusta, jonka perusteella valtionosuutta on syytä maksaa rajatulle osalle kuntia.

- Vieraskielisyyden perusteella maksettavasta valtionosuudesta tulisi joko luopua kokonaan tai pitäytyä nykyjärjestelmän mukaisessa pienemmässä painoarvossa. Suomen valtion virallisen maahanmuuttopolitiikan mukaan maahanmuutto on taloudellisesti kannattavaa ja hyödyllistä. Maahanmuuttajien suu-
resta määrästä hyvittäminen on vastoin tätä virallista näkemystä, jonka mu-
kaan maahanmuuttajat tuovat työpanoksellaan merkittävästi verotuloja. Mikäli
maahanmuuttajien määrän perusteella maksetaan valtionosuutta, tulisi se
kohdentaa vain kouluikäiseen maahanmuuttajaväestöön. Kunta hyöttyy työ-
ikäisten maahanmuuttajien maksamista verotuloista, jolloin vähäisen työikäis-
ten maahanmuuttajien määrän perusteella tulisi saada ennemminkin korotet-
tua verotulontasasta, koska nämä kunnat eivät pääse hyötymään maahan-
muuttajien tuomasta taloudellisesta lisäarvosta kuntatalouteen.
- Asukastiheyden perusteella maksettava valtionosuus olisi syytä pitää paino-
arvoltaan vähintään entisellä tasolla.
- Saaristoisuus ja lisäosa syrjäisyys tulisi yhdistää yhdeksi menokohdaksi. Saa-
risto-osakunnat tulisi palauttaa valtionosuusjärjestelmään ja euromäärät suh-
teuttaa vastaamaan kulkemisetäisyyksistä aiheutuvia todellisia lisäkuluja (vä-
hintään 5€/as).
- Koulutustaustan perusteella maksettavasta uudesta valtionosuuskriteeristä tu-
lisi luopua kokonaisuudessaan tai vähintäänkin sen painoarvoa vähentää.
Kuntia kannustetaan edistämään väestön koulutustasoa. Nyt kouluttamatto-
muudesta palkitaan, mikä vie kannusteen panostaa nuorisotakuuseen ja jat-
ko-opintomahdollisuuksiin.

3. Lisäosat

- Saaristoisuus ja lisäosa syrjäisyys tulisi yhdistää yhdeksi menokohdaksi. Saa-
risto-osakunnat tulisi palauttaa valtionosuusjärjestelmään ja euromäärät suh-
teuttaa vastaamaan kulkemisetäisyyksistä aiheutuvia todellisia lisäkuluja (vä-
hintään 5€/as).
- Työpaikkaomavaraisuus lisäosa tulisi poistaa kokonaisuudessaan. Kunta jon-
ka työpaikkaomavaraisuus on alhainen tai joka joutuu rakennemuutoksen
kohteeksi menettää jo verotuloja. Tämän menetyksen lisääminen vähentämäl-
lä myös valtionosuutta rankaisee kohtuuttomasta, eikä samankaltaista muut-
tujaa pidä käyttää kahteen kertaan.

Kokonaisuutena Asikkalan kunta katsoo, että esitetty valtionosuusjärjestelmä on tu-
lonsiirto osalle hyvätuloisia kuntia, suosii korostetusti pääkaupunkiseutua ja omalta
osaltaan lisää kuntien välisiä veroaste- eroja ja yhteiskunnallista epätasa-arvoa. Eri-
tyisesti lasten ja nuorten sekä maahanmuuttajien määrän painottaminen näin voi-
makkaasti johtaa epäoikeudenmukaiseen tulojen siirtoon kuntien välillä. Kokonaisu-
utena valtionosuusjärjestelmän uudistaminen on perusteltua, mutta sen käyttäminen
kuntarakennemuutuksen edistämiseen ja kuntien välisten veroaste-erojen vahvista-
miseen ei ole linjassa kansalaisten perustuslailliseen oikeuteen saada palveluita yh-
teneväisin perustein asuinpaikkakunnasta riippumatta.

Asikkalan kunta esittää, että valtionosuusuudistus toteutetaan suurimmat ylilyönnit poistaen ja pitkällä prosentuaalisesti jaetulla (max. 20 % muutoksesta vuodessa) siirtymäajalla tässä asiakirjassa esitettyjen muutosten kera.

Asikkalan kunnanhallituksen puolesta



Juri Nieminen
Kunnanjohtaja
Asikkalan kunta